

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
mmm@gov.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikemarkkinalain muuttamisesta

Viite Dnro MMM028:00/2022

Suomen Leipuriliitto ry (jäljempänä Leipuriliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle elintarvikemarkkinalain muuttamisesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Leipuriliitto kannattaa lakiehdotusta maksuaikoja koskevan uudistuksen osalta (lakiehdotus 2 a § Maksuajat). Tältä osin lakiehdotus on erinomainen, koska muutos parantaa pienten ja keskisuurten yritysten tilannetta.

Leipuriliitto kannattaa lakiehdotusta myös koskien elintarvikemarkkinavaltuutettua ja hänen toimivaltansa lisäämistä. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston organisaatiota ja resursseja tulee samalla vahvistaa, jotta Elintarvikemarkkinavaltuutettu kykenee myös tosiasiallisesti hoitamaan hänelle annetut tehtävät.

Leipuriliiton suhtautuminen lakiehdotuksen 2 f §:n (Palautukset) uudistamiseen on sen sijaan ristiriitainen. Leipuriliitto tunnistaa palautuksiin (jäljempänä palautusoikeus) liittyvät ongelmat ja ymmärtää sinänsä hyvin lakiehdotuksen taustalla olevan ajatuksen. **Leipuriliitto kuitenkin ehdottaa**, että palautusoikeuden käyttäminen olisi mahdollista edelleen tilanteissa, kun tuotteen myyjä sitä nimenomaisesti haluaa.

Jäljempänä on perustelumme siihen, miksi palautusoikeus tulisi olla mahdollista siinä tapauksessa, jos tuotteen myyjä sitä nimenomaisesti haluaa ja ehdottaa tätä tuotteen ostajalle.

Leipuriliitto katsoo, että palautusoikeuden käyttäminen on yksittäisissä tilanteissa ymmärrettävää ja hyväksyttävää. Esimerkiksi silloin, kun uusi yritys pyrkii markkinoille, ja muutoinkin uutuus- ja/tai sesonkituotteiden kohdalla, kun sekä ostaja että myyjä eivät voi olla varmoja siitä, miten kuluttajat näihin tuotteisiin reagoivat.

Leipuriliitto katsoo, että palautusoikeuden yksioikoinen ja ehdoton kieltäminen voi johtaa juuri siihen, mitä MMM:n lausuntopyynnössä hallituksen esitykseksi elintarvikemarkkinalain muuttamiseksi todetaan, että ”*riskinä voidaan katsoa olevan kaupan hankintakäytäntöjen tiukentuminen sekä ulkomaisen tuonnin kasvu, kun kansallisia tiukennuksia ei sovelleta kansainvälisissä sopimuksissa. Hankintakäytäntöjen tiukentuminen voisi ilmetä esimerkiksi aikaista matalampana halukkuutena ottaa pienen me-
nekin, alhaisemman katteen tai muuten vaikeammin kaupattavia tuotteita valikoimiin.*” Edellä mainitun takia vaarana on, että hallituksen hyvää tarkoittava ajatus palautusoikeuden yksioikoisesta kieltämisestä voi johtaa siihen, että erityisesti pienet yritykset, varsinkin markkinoille pyrkivät uudet yritykset, tästä uudistuksesta kärsivät. Tämänkaltaisen kilpailun rajoittamista koskeva uudistus todennäköisesti vain vahvistaisi jo markkinoilla olevien, erityisesti vahvassa asemassa olevien, yritysten asemaa.

Leipuriliitto haluaa kiinnittää lainsäätäjän huomiota myös hallituksen esityksessä ympäristövaikutusten osalta todettuun. Esityksessä todetaan, että ”*ehdottoman kiellon palauttaa myymättä jääneitä tuotteita tavarantoimittajalle tai hävittää niitä ilman korvausta arvioidaan osaltaan vähentävän ruokahävikkiä entistä enemmän, koska kiellon seurauksena ostajien oletetaan arvioivan nykyistä tarkemmin tarvitsemiensa tuotteiden määrät*”. Leipuriliitto yhtyy sinänsä tähän näkemykseen. Olennaista on kuitenkin huomioida, mihin tällainen uudistus voi kokonaisuudessaan johtaa. Palautusoikeuden kieltämisestä huolimatta kaupassa olevat jauholeipomot ja paistopisteet voivat kuitenkin edelleen laittaa omat myyntipisteensä täyteen tavaraa välittämättä lainkaan mistään palautusoikeuden kiellosta, hävikistä tms.* Jos leipäosastolla tarjolla oleva tuotteiden määrä uudistuksen myötä pienenee (kun tuotteiden ostajat arvioivat tarkemmin tarvitsemiensa tuotteiden määrän), jauholeipomot ja paistopisteet voisivat tarvittaessa lisätä omien tuotteidensa määrää. Näin saadaan kaupan leipäosastolla tuotteiden runsaus pysymään kuluttajan silmissä entisen kaltaisena. On hyvin mahdollista, että kaupan jauholeipomot ja paistopisteet olisivat suurin hyötyjä siinä, että palautusoikeus yksioikoisesti kielletäisiin. Tältä osin on syytä huomioida se, että esimerkiksi jauholeipomoilla on tuotevalikoiman suhteen jo nyt vahva asema niissä päivittäistavara-kaupoissa, joissa on jauholeipomo. Jos uudistus tältä osin toteutetaan, voi se johtaa kuluttajalle tarjolla olevan valikoiman kaventumiseen.

Edellä mainitun johdosta Leipuriliitto siis ehdottaa, että palautusoikeutta voi käyttää ja sopimusvapaus ostajan ja myyjän kesken säilyttää, kun myyjä sitä nimenomaisesti haluaa ja ehdottaa. Leipuriliitto tunnistaa vaaran siitä, että ostajapuoli (esimerkiksi kaupan edustajat) voi käyttää tällaista sopimusmahdollisuutta myös väärin, ja ilmoittaa myyjälle, että ”*jos ylipäänsä haluat meille tuotteita toimittaa, sinun on pyydettävä meiltä palautusoikeuden käyttämistä*”. Tämän takia on tärkeää, että elintarvikemarkkinalaissa annetaan elintarvikemarkkinavaltuutetulle todellinen mahdollisuus puuttua, myös oma-aloitteisesti, esimerkiksi tämänkaltaiseen painostustilanteeseen.

Kunnioittavasti

SUOMEN LEIPURILIITTO RY

Mika Väyrynen
toimitusjohtaja

*Suomen päivittäistavara-kaupoissa on ainakin 150 kpl jauholeipomoita ja tuhansia paistopisteitä. Jauholeipomo on kaupan sisällä toimiva oikea leipomo, jossa ammattilainen leipoo ja paistaa tuotteet jauhoista alkaen itse. Paistopiste on kaupassa tai ravintolassa sijaitseva työpiste, jossa ainoastaan paistetaan pakastettuja tai esipaistettuja leipomotuotteita, useimmiten tuontituotteesta.